

Sygn. akt V U 1/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 listopada 2020 r.

**Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w następującym składzie:**

Przewodniczący: Sędzia Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant: st. sekr. sądowy Marcelina Machera

po rozpoznaniu w dniu 27 października 2020 r. w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku B. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o emeryturę

na skutek odwołania B. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T.

z dnia 25 października 2019 r.

- 1. zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje wnioskodawczyni B. S. prawo do emerytury z dniem 1 września 2019 roku,**
- 2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. na rzecz wnioskodawczyni B. S. kwotę 180,00 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;**

Sygn. akt VU 1/20

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 października 2019 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił wnioskodawczyni B. S. prawa do emerytury wskazując w uzasadnieniu decyzji, iż wnioskodawczyni nie udowodniła wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego wynoszącego, co najmniej 30 lat. Organ rentowy nie zaliczył skarżącej do stażu pracy okresu świadczenia pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 1 stycznia 1983 roku do dnia 31 sierpnia 1983 roku, ponieważ nie udokumentowała opłacenia w tym czasie składek na ubezpieczenie społeczne rolników.

Od decyzji tej B. S. odwołała się w dniu 6 grudnia 2019 roku podnosząc, iż do jej stażu ubezpieczeniowego powinien być zaliczony okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 1 stycznia 1983 roku do 31 sierpnia 1983 roku, ponieważ rodzice opłacali w tym czasie składki na ubezpieczenie społeczne rolników za nią jako domownika.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

B. S., urodzona (...), złożyła w dniu 23 marca 2018 roku wniosek o przyznanie prawa do emerytury. Wnioskodawczyni jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, ale złożyła wniosek o przekazanie środków na nim zgromadzonych na rachunek Skarbu Państwa.

(dowód: wniosek o emeryturę k. 1-4 akt o emeryturę).

Decyzją z dnia 20 lipca 2018 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił wnioskodawczyni B. S. prawa do emerytury z uwagi na nierozwiązanie stosunku pracy i brak wymaganego 30-letniego okresu ubezpieczenia. Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustalił, że wnioskodawczyni legitymuje się stażem pracy wynoszącym 29 lat, 7 miesięcy i 8 dni, w tym 24 lat, 2 miesiące i 20 dni okresów składkowych, 1 rok 1 miesiąc i 29 dni okresów nieskładkowych oraz 4 lata, 2 miesiące i 19 dni okresów uzupełniających (rola). Organ rentowy zaliczył wnioskodawczyni okres pracy nauczycielskiej w wymiarze 24 lat.

Organ rentowy zaliczył do stażu ubezpieczeniowego okresu pracy wnioskodawczyni w gospodarstwie rolnym rodziców od 13 października 1978 roku do 31 grudnia 1982 roku.

(dowód: decyzja ZUS z dnia 20 lipca 2018 roku k. 41 akt o emeryturę, odpowiedź na odwołanie k. 9-11)

W dniu 27 sierpnia 2019 roku wnioskodawczyni złożyła ponowny wniosek o emeryturę na podstawie Karty Nauczyciela.

(dowód: wniosek o emeryturę – k. 1-3 akt emerytalnych)

Wnioskodawczyni w okresie od 13 października 1962 roku do 20 października 1988 roku mieszkała z rodzicami w P..

(dowód: zaświadczenie o zameldowaniu z dnia 30 stycznia 2018 roku k. 18 akt o emeryturę).

W dniu 29 maja 1981 roku wnioskodawczyni ukończyła (...) Liceum (...) im. M. C. w P. Od 1 września 1981 roku do 29 czerwca 1983 roku wnioskodawczyni uczęszczała do studium wychowania przedszkolnego w P.

(dowód: świadectwo dojrzałości k.19 akr o emeryturę, dyplom studium wychowania przedszkolnego k.20 akt o emeryturę).

Rodzice wnioskodawczyni L. i J. małżonkowie W. byli właścicielami gospodarstwa rolnego o powierzchni 3,50 ha, położonego we wsi P.. Małżonkowie W. mieli dwie córki: W. (ur. (...)) i B. (ur. (...)) (okoliczność bezsporna)

Siostra wnioskodawczyni W. K. (1) z domu W. w czerwcu 1981 roku ukończyła Technikum (...) - (...) w Ł.. Po ukończeniu technikum od 1 września 1981 roku podjęła pracę w (...) Przedsiębiorstwie (...) w Ł., gdzie pracowała do 28 lutego 1982 roku. W. K. (2) wyprowadziła się z domu rodziców po ukończeniu technikum w lipcu 1981 roku i zamieszkała w Ł.. Nie wymeldowała się jednak z domu rodziców. Od 3 marca 1982 roku W. K. (2) zatrudniła się w (...) S.A. z siedzibą w M., gdzie pracowała do 15 marca 1998 roku. Z chwilą podjęcia zatrudnienia w M. W. K. (2) przeprowadziła się z Ł. do M. do domu swojego narzeczonego. Tam mieszkała do dnia ślubu z narzeczoną w 1984 roku. Pomimo, że W. K. (2) w lipcu 1981 roku wyprowadziła się z domu rodziców na stałe, nadal była tam zameldowana.

W spornym okresie od 1 stycznia 1983 roku do dnia 31 sierpnia 1983 roku w gospodarstwie rolnym (...) małżonków W. oprócz nich zamieszkiwała tylko wnioskodawczyni. Wnioskodawczyni w spornym okresie pracowała w gospodarstwie rolnym rodziców, uczestniczyła we wszystkich pracach w tym gospodarstwie.. Gospodarstwo rolne rodziców wnioskodawczyni nie było zmechanizowane, były duże potrzeby pracy. W gospodarstwie był inwentarz żywy: świnie, 2 krowy, owce, drób, koń. Ziemia była obsiewana zbożem. Matka wnioskodawczyni w spornym okresie pracowała zawodowo.

(dowód: zeznania świadka W. K. (2) – protokół rozprawy z 27 października 2020 roku od minuty 7:04 do minuty 20, świadectwo pracy k.7-8, zeznania świadka Z. B. - protokół rozprawy z 27 października 2020 roku od minuty 24:18 do

minuty 28:26, zeznania świadka W. J. - protokół rozprawy z 27 października 2020 roku od minuty 29:06 do minuty 34:53, zeznania wnioskodawczyni - protokół rozprawy z 27 października 2020 roku od minuty 37:15 do minuty 42:53)

Za 1983 rok J. W. opłacił składki na ubezpieczenie społeczne rolników za trzy osoby w wysokości po 1.200 złotych od każdej osoby. Składki zostały opłacone za osoby, które w 1983 roku zamieszkiwały w gospodarstwie rolnym tj. za J. W., L. W. i B. S. (wówczas W.), która do 31 sierpnia 1983 roku nie pracowała zawodowo. J. W. w 1983 roku nie opłacił składek za córkę W. K. (2), gdyż nie zamieszkiwała ona już w gospodarstwie i pracowała zawodowo.

(dowód: zaświadczenie k.12 akt o emeryturę, zeznania świadka W. K. (2) – protokół rozprawy z 27 października 2020 roku od minuty 7:04 do minuty 20, zeznania świadka Z. G. - protokół rozprawy z 27 października 2020 roku od minuty 20:27 do minuty 24, zeznania świadka Z. B. - protokół rozprawy z 27 października 2020 roku od minuty 24:18 do minuty 28:26, zeznania świadka W. J. - protokół rozprawy z 27 października 2020 roku od minuty 29:06 do minuty 34:53, zeznania wnioskodawczyni - protokół rozprawy z 27 października 2020 roku od minuty 37:15 do minuty 42:53)

Wnioskodawczyni była ostatnio zatrudniona w charakterze nauczyciela techniki i plastyki (...) w M. w okresie od 1 września 2004 roku do 31 sierpnia 2019 roku. Rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło za wypowiedzeniem na podstawie art. 226 ust 1,2,3 ustawy z 14 grudnia 2016 roku przepisy wprowadzające ustawę Prawo oświatowe.

Od 1 września 2019 roku wnioskodawczyni nie pozostaje w zatrudnieniu w charakterze nauczyciela.

(dowód: świadectwo pracy z 31 sierpnia 2019 roku – k. 33-35 akt emerytalnych)

Sąd Okręgowy dokonał oceny dowodów i zważył co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 46 i art. 32 ust 5 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 roku Karta Nauczyciela Dz. U. z 2018 r. poz. 967 ze zm) emerytura przysługuje nauczycielowi, który spełnia następujące warunki:

- urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r.
- wykonywał pracę nauczycielską bezpośrednio przed złożeniem wniosku o emeryturę
- do dnia 31 grudnia 2008 roku osiągnął trzydziestoletni okres składkowy i nieskładkowy, w tym 20 lat wykonywania pracy nauczycielskiej, zaś nauczyciele szkół, placówek, zakładów specjalnych oraz zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich - dwudziestopięcioletni okres składkowy i nieskładkowy, w tym 20 lat wykonywania pracy w szkolnictwie specjalnym,
- rozwiązał wszystkie stosunki pracy w charakterze nauczyciela na swój wniosek albo rozwiązanie stosunku pracy lub jego wygaśnięcie nastąpiło w okolicznościach wskazanych w art. 20 ust 1,5c i 7 Karty Nauczyciela.
- nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego albo złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na dochody budżetu państwa.

W sprawie sporną była jedynie kwestia legitymowania się przez wnioskodawczynię wymaganym 30-letnim okres składkowy i nieskładkowy do dnia 31 grudnia 2008 roku. Organ rentowy nie zaliczył bowiem skarżącej do stażu pracy okresu świadczenia pracy w gospodarstwie rolnym rodziców w charakterze domownika od dnia 1 stycznia 1983 roku do dnia 31 sierpnia 1983 roku, podnosząc iż nie udokumentowała ona opłacenia w tym czasie składek na ubezpieczenie społeczne rolników.

Spełnienie pozostałych przesłanek nie było przedmiotem sporu, a jednocześnie nie budzi żadnych wątpliwości – wnioskodawczyni ma ponad dwudziestoletni staż pracy nauczycielskiej, złożyła wniosek o przekazanie środków

zgrupowanych na OFE na dochody budżetu państwa, urodziła się w dniu (...) i z dniem 31 sierpnia 2019 roku uległy rozwiązaniu wszystkie nauczycielskie stosunki pracy (ostatnim zatrudnieniem było zatrudnienia w (...) im. S. M. w M.).

Możliwość uwzględnienia pracy w gospodarstwie rolnym jako okresu uzupełniającego od dnia 1 stycznia 1983 roku przewiduje art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, który stanowi, że przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również jako okresy składkowe **okresy ubezpieczenia społecznego rolników**, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Ubezpieczenie społeczne rolników obejmuje rolników i **pracujących z nimi domowników** oraz pomocników rolnika (art. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników). Wymóg podlegania ubezpieczeniu przez domowników został wprowadzony ustawą z dnia 14 grudnia 1982 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (t.j. Dz.U. 1989, nr 24, poz. 133), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1983 roku.

Wnioskodawczyni wykazała, że w spornym okresie od 1 stycznia 1983 roku do 31 sierpnia 1983 roku zamieszkiwała i pracowała tylko w gospodarstwie rolnym rodziców położonym w P. o powierzchni 3,50 ha, a zatem przysługiwał jej status domownika rolnika, a jej ojciec J. W. opłacił za nią jako domownika składki na ubezpieczenie społeczne rolników. Powyższe potwierdzili świadkowie: W. K. (2), Z. G., Z. B. oraz W. J.. Wynika to także z zaświadczenia Urzędu (...) w W. z dnia 23 lutego 2018 roku (k. 11 akt) potwierdzającego, że L. i J. W. opłacili w 1983 roku składki na ubezpieczenie społeczne rolników za trzy osoby w wysokości po 1.200 złotych od każdej osoby. Świadkowie zeznali, że w spornym okresie w 1983 roku w gospodarstwie rolnym małżonków W. oprócz rodziców wnioskodawczyni zamieszkiwała tylko B. S., gdyż jej siostra już wyprowadziła się z rodzinnego domu. W. K. (2) – jak wynika bowiem z jej zeznań – z rodzinnego gospodarstwa rolnego wyprowadziła się po ukończeniu technikum w lipcu 1981 roku. W spornym okresie w 1983 roku W. K. (2) zamieszkiwała w domu rodzinnym narzeczonego i pracowała zawodowo w M.. W domu rodziców W. K. (2) była jedynie zameldowana. Jej centrum życiowe w 1983 roku znajdowało się natomiast w M.. Zameldowanie nie jest równoznaczne z miejscem zamieszkania. Miejscem zamieszkania jest miejsce, w którym dana osoba ma swoje centrum życiowe. W przypadku W. K. (2) centrum życiowe znajdowało się w M., poza miejscem zameldowania. Skoro w 1983 roku W. K. (2) zamieszkiwała poza gospodarstwem rodziców i pracowała zawodowo, a nie w gospodarstwie rolnym rodziców, to nie spełniała kryterium domownika rolnika, a zatem nie podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników. Obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników dotyczył bowiem wyłącznie rolników oraz domowników rolnika. W 1983 roku ojciec wnioskodawczyni – jak wynika z zaświadczenia – uiścił składki na ubezpieczenie społeczne rolników za trzy osoby. Składkę przyjął sołtys, którym w tym okresie był Z. G.. Z. G. potwierdził, że W. K. (2) nie zamieszkiwała w 1983 roku w gospodarstwie rolnym rodziców i dlatego jej ojciec składkę na ubezpieczenie społeczne rolników zapłacił za siebie, żonę i zamieszkującą i pracującą w gospodarstwie córkę B. S.. Tylko ona bowiem w 1983 roku, a nie W. K. (2) spełniała kryteria domownika rolnika.

Domownikiem w rozumieniu art. 6 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników jest osoba bliska rolnikowi, która: ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa rolnego albo w bliskim sąsiedztwie, stale pracuje tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy.

Rodzice wnioskodawczyni byli rolnikami w rozumieniu art. 6 pkt 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w spornych okresach czasu, gdyż prowadzili osobiście i na własny rachunek działalność rolniczą w pozostającym w ich posiadaniu gospodarstwie rolnym położonym w P. o powierzchni 3,50 ha, w którym zamieszkiwali. Przeprowadzone zaś postępowanie dowodowe w postaci zeznań świadków oraz wnioskodawczyni wykazało, że skarżąca po ukończeniu 16 roku życia pracowała aż do wyjścia za mąż w 1988 roku w gospodarstwie rolnym rodziców w charakterze domownika rolnika w rozumieniu art. 6 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Wnioskodawczyni bowiem cały czas na stałe zamieszkiwała w przedmiotowym gospodarstwie, nie będąc zatrudniona przez rodziców na podstawie umowy o pracę. Wnioskodawczyni w 1983 nigdzie nie pracowała zawodowo, uczęszczała do studium wychowania przedszkolnego w P., a zatem nie podlegała innemu ubezpieczeniu społecznemu. Rodzice

i wnioskodawczynie prowadzili jedno, wspólne gospodarstwo domowe. Wnioskodawczynie - jak wynika z zeznań świadków - wykonywała wszystkie istotne prace w gospodarstwie. Biorąc pod uwagę powierzchnię gospodarstwa (3,50 ha), brak zmechanizowania, inwentarz żywy (świnie, krowy, owce, drób), ilość osób zamieszkujących w gospodarstwie, należy stwierdzić, że wymagało ono dużego nakładu pracy ręcznej ze strony członków rodziny. Wielkość gospodarstwa, sposób jego prowadzenia, rodzaj zasiewów sprawiały, iż wnioskodawczynie musiała wykonywać stałe obowiązki. Tym bardziej, że jej matka pracowała zawodowo, a zatem nie mogła w pełni poświęcić się pracy w gospodarstwie. Praca wnioskodawczynie w gospodarstwie rolnym była zatem znacząca dla jego prawidłowego funkcjonowania. Bez jej stałej pomocy w pracach gospodarskich rodzice nie podolaliby działalności rolniczej. Dlatego należy uznać że była ona stałą pracą w gospodarstwie. Fakt uczęszczania przez wnioskodawczynię do studium nauczycielskiego w P. do czerwca 1983r. nie przeciwstawia się stałemu charakterowi jej pracy w rodzinnym gospodarstwie rolnym (...) pracy domownika w gospodarstwie rolnym w rozumieniu ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, nie może być utożsamiany z charakterem pracy rolnika w takim gospodarstwie. Domownik nie prowadzi zawodowej działalności rolniczej na własny rachunek, lecz wyłącznie pomaga rolnikowi w prowadzeniu takiej działalności, zatem nie musi on pracować w takim samym wymiarze godzinowym, jak rolnik, i może pozwolić sobie na jednoczesne kształcenie się. Na takie rozumienie charakteru pracy domownika wskazuje już sam fakt rozróżnienia przez ustawodawcę w art. 6 pkt 1 i 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników definicji rolnika i domownika. Gdyby zamiarem ustawodawcy było jednakowe traktowanie nakładu pracy domownika i rolnika oraz ich wkładu w rozwój gospodarstwa rolnego, to z pewnością nie wprowadzałby takiego rozróżnienia. Nie można zatem przyjmować, że skoro osoba, mająca status domownika, realnie pomagając rolnikowi w prowadzeniu gospodarstwa rolnego, jednocześnie pobiera naukę w szkole, to jej praca w tym gospodarstwie nie ma z tego powodu charakteru stałego.

Organ rentowy nie kwestionował zresztą stałości świadczenia przez wnioskodawczynię pracy w gospodarstwie rolnym rodziców, a li tylko fakt opłacania składek na jej ubezpieczenie społeczne rolników. Wynika to stąd, że organ rentowy zaliczył do stażu ubezpieczeniowego wcześniejszy okres pracy wnioskodawczynie w gospodarstwie rolnym rodziców od 13 października 1978 roku do 31 grudnia 1982 roku.

Skoro w spornym okresie w gospodarstwie rolnym rodziców wnioskodawczynie oprócz rodziców zamieszkiwała i pracowała wyłącznie wnioskodawczynie, a składki za 1983 rok zostały opłacone za 3 osoby, to nie ulega wątpliwości, że tą osobą była wyłącznie wnioskodawczynie.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało zatem, że w spornym okresie wnioskodawczynie posiadała status domownika rolnika, za którego zostały opłacone składki na ubezpieczenie społeczne rolników. Po doliczeniu spornego okresu wnioskodawczynie legitymuje się wymaganym 30-letnim stażem ubezpieczeniowym.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., orzekł, jak w sentencji.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.